

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17CoPr/4/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3515204783
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ivan Kubínyi
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2022:3515204783.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Ivana Kubínyiho, sudkyne JUDr. Gabriely Janákovkej a sudkyne Mgr. Zuzany Holúbkovej v právnej veci žalobcu: Q. U., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom J. E. XXX, zast. Mgr. Tomášom Čentéšom, PhD., advokátom so sídlom Stará Vajnorská 2672/90, Bratislava proti žalovanému: Poľnohospodárske družstvo Poriadie, so sídlom Poriadie 273, IČO: 00 203 572, zast. Mgr. Milanom Petrášom, advokátom so sídlom Einsteinova 23, Bratislava, o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru a o náhradu mzdy, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 23.06.2022 č. k. 9Cpr/1/2015-268, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku II. o zamietnutí zvyšku žaloby a vo výroku III. o trovách konania, **p o t v r d z u j e**.
- II. Odvolanie žalobcu proti vyhovujúcemu výroku I. **o d m i e t a**.
- III. Návrh žalobcu na zmenu žaloby v odvolacom konaní **z a m i e t a**.
- IV. Žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie rozhodoval o nároku na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru. Výrokom I. uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu mzdy vo výške 9.516 eur, ktorá suma predstavovala náhradu mzdy za obdobie 12 mesiacov. Výrokom II. žalobu v prevyšujúcom rozsahu zamietol, keď na základe ust. § 79 ods. 2 Zákonníka práce (ZP) využil moderačné oprávnenie a na žiadosť žalovaného ako zamestnávateľa náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov žalobcovi ako zamestnancovi nepriznal.

2. Súd prvej inštancie vychádzal skutkovo z vyjadrenia žalobcu, že od roku 2015 žiadne príjmy nemal, jeho zdravotný stav bol "raz hore, raz dole", takže inde nepracoval. Nepodnikal, nebol v žiadnych spoločnostiach, nemal iné príjmy. Podľa jeho vyjadrenia sa nezamestnal, nakoľko by tým uznal, že jeho výpoveď u žalovaného bola právoplatná. Podľa súdu prvej inštancie sa teda žalobca v období, za ktoré môže byť priznaná náhrada mzdy o žiadnu inú prácu neuchádzal, hoci deklaroval, že pracovať mohol (napríklad v kancelárii). Súd prvej inštancie tiež zistil, že žalobca bol od 01.09.2004 do 04.03.2020 zamestnaný u žalovaného a až od 23.08.2021 je zamestnaný v W.P. E.. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že žalobcovi bol priznaný invalidný dôchodok pre mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 70 % a z toho dôvodu je žalobcovi vyplácaný invalidný dôchodok. V období od 17.04.2014 do 21.01.2016 bol žalobca spoločníkom v spoločnosti s ručením obmedzeným L. I., s.r.o. s vkladom 750,- eur.

3. Aplikujúc na uvedené skutkové východiská ustanovenie § 79 ods. 2 ZP súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca sa aktívne o prácu neuchádzal, naďalej žil zo svojho invalidného dôchodku a prípadne vyplateného odstupného zo strany žalovaného. Podľa súdu prvej inštancie pritom žalobcovi nič nebránilo v tom, aby sa zamestnal u iného zamestnávateľa. V danom prípade nebol žalobca podľa súdu prvej inštancie dostatočne aktívny v hľadaní práce a pasívne čakal na výsledok sporu a ani po jeho skončení nepristúpil k tomu, aby sa ihneď zamestnal. V období od 17.04.2014 do 21.01.2016 bol spoločníkom v spoločnosti s ručením obmedzeným L. I. s vkladom 750,- eur a rovnako aj v tejto spoločnosti mal možnosť uchádzať sa o prácu, prípadne poberať z činnosti tejto spoločnosti zisky. Invaliditu na strane žalobcu nepovažoval súd prvej inštancie v otázke zníženia náhrady mzdy za významnú, pretože poberanie invalidného dôchodku popri práci nie je vylúčené a znamená iba to, že zamestnanec nemôže vykonávať určité druhy práce vzhľadom na charakter svojho ochorenia. Súd prvej inštancie s odkazom na rozhodnutie zverejnené pod R 15/1978 uzavrel, že je spravodlivé zníženie náhrady mzdy na zákonom stanovenú spodnú hranicu, a to práve z dôvodu, že sa žalobca žiadnym spôsobom po celú dobu o inú prácu neuchádzal. Náhradu mzdy za 12 mesiacov považoval v danom prípade za primeranú okolnostiam prípadu a aktivite žalobcu pri hľadaní práce.

4. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP a uviedol, že v danom prípade bol žalobca v konaní úspešný v časti, v ktorej súd určil, že okamžité skončenie pracovného pomeru je neplatné. Zároveň bol úspešný v časti základu priznania nároku na náhradu mzdy, keď súd konštatoval, že mu nárok patrí. Súd prvej inštancie výšku požadovanej náhrady mzdy upravil (znižil nárok na 12 mesiacov z 36), avšak táto úprava sa odvíjala od voľnej úvahy súdu. Súd prvej inštancie preto žalobcovi priznal plný nárok na náhradu trov konania.

5. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie žalobca. Výslovne uviedol, že odvolanie podáva v rozsahu výroku I. (vyhovujúci výrok) a výroku II. (o zamietnutí zvyšku žaloby). Namietal, že dôkazné bremeno preukázať dôvody pre zníženie náhrady mzdy bolo na strane žalovaného, a ten ho neuniesol. Dôvody zníženia náhrady mzdy boli podľa žalobcu nepravdivé a nepreukázané. Žalobca namietal záver súdu prvej inštancie, že bol počas celého súdneho konania pasívny a nehľadal si prácu. Opísal svoj nepriaznivý zdravotný stav, ktorý mu hľadanie práce komplikoval, ako aj jeho neúspešnú snahu zamestnať sa v školstve, kde by využil svoju vysokoškolskú kvalifikáciu. Napokon tu však využil hneď prvú možnosť zamestnať sa ako učiteľ, ktorá sa ale naskytla až od 8/21. Poukázal tiež na to, že dôvodom jeho neúspechu pri hľadaní zamestnania mohlo byť aj prebiehajúce súdne konanie, o ktorom sa v mieste jeho bydliska vedelo.

6. V ďalšom obsahu odvolania poukázal žalobca na vývoj právnej úpravy Zákonníka práce týkajúcej sa zníženia náhrady mzdy súdom, a to najmä v súvislosti so zánikom všeobecnej pracovnej povinnosti po roku 1989. Zdôraznil závery rozhodnutí súdov, podľa ktorých zamestnanec, s ktorým bol neplatne skončený pracovný pomer nemá v súčasnosti povinnosť sa zamestnať. Pokiaľ sa nezamestná, neporuší žiadnu právnu povinnosť, a preto nemožno z nejestvujúcej povinnosti dovodzovať sankciu v podobe zníženia náhrady mzdy súdom podľa § 79 ods. 2 ZP. Popri reparačnej funkcii náhrady mzdy poukázal žalobca aj na sankčnú povahu náhrady mzdy voči zamestnávateľovi a v neposlednom rade na satisfakčnú funkciu, ktorá v jeho prípade prichádza do úvahy, keďže skončenie pracovného pomeru bolo súdmi určené za neplatné a žalobcovi významnou mierou a dlhodobo skomplikovalo život. Z dôvodov uvedených v odvolaní považoval rozsudok súdu prvej inštancie za nesprávny, žiadal ho zmeniť a priznať náhradu mzdy za celé obdobie 36 mesiacov. Súčasne s odkazom na ust. § 64 CMP navrhol zmenu žaloby a z požadovanej istiny požadoval aj úrok z omeškania.

7. Vyjadrenie k odvolaniu podané nebolo.

8. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec v zmysle ust. § 380 ods. 1 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné vo výroku II. o zamietnutí zvyšku žaloby potvrdiť podľa § 387 ods. 1 CSP, pretože je vo výroku vecne správny. Odvolanie žalobcu proti vyhovujúcemu výroku muselo byť odmietnuté ako podané neoprávnenou osobou podľa § 386 písm. b) CSP.

9. Podľa § 79 ods. 2 ZP, ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje 12 mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas

presahujúci 12 mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov zamestnancovi vôbec nepriznať. Náhrada mzdy môže byť priznaná najviac za čas 36 mesiacov.

10. Podstata odvolaním napadnutého rozhodnutia spočíva v nepriznaní náhrady mzdy za obdobie presahujúce 12 mesiacov, tak ako to umožňuje citované ustanovenie § 79 ods. 2 ZP. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie o nepriznaní náhrady mzdy nad minimálny rozsah 12 mesiacov odôvodnil v zásade tým, že žalobca sa počas celého obdobia, za ktoré požaduje náhradu mzdy, ale ani do rozhodnutia súdu o neplatnosti skončenia pracovného pomeru nezamestnal a žiadnym spôsobom po celú dobu o zamestnanie neuchádzal.

11. Otázka významu inej práce zamestnanca v období do rozhodnutia súdu o neplatnosti skončenia pracovného pomeru na možnosť aplikácie ust. § 79 ods. 2 ZP sa v rozhodovacej praxi slovenských súdov dlhodobo vyvíja. Prierez vývojom prístupu k tejto otázke, ako aj aktuálnu rozhodovacia prax popísal a zhrnul veľmi prehľadne a inštruktívne Najvyšší súd SR v nedávnom rozhodnutí sp. zn. 5Cdo 83/2021 zo dňa 30.11.2021:

12. „V náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 331/2019 z 19. novembra 2019 bolo konštatované, že v súčasnosti účinný § 79 ods. 2 Zákonníka práce ustanovuje, že ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje 12 mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za čas presahujúci 12 mesiacov primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy za čas presahujúci 12 mesiacov zamestnancovi vôbec nepriznať. Náhrada mzdy môže byť priznaná najviac za čas 36 mesiacov. V citovanom zákonnom ustanovení je obsiahnuté tzv. moderačné (zmierňovacie) oprávnenie súdu, ktoré umožňuje v konkrétnom prípade znížiť náhradu mzdy tak, aby bola primeraná, avšak bez bližšej úpravy kritérií, podľa ktorých možno pristúpiť k zníženiu, resp. nepriznaniu náhrady mzdy.

13. V minulosti nároky z neplatného skončenia pracovného pomeru podobne upravoval aj § 61 ods. 2 Zákonníka práce (zákona č. 65/1965 Zb., zrušeného zákonom č. 311/2001 Z. z.), ktorý ustanovoval, že ak celkový čas, za ktorý by sa mala zamestnancovi poskytnúť náhrada mzdy, presahuje šesť mesiacov, môže súd na žiadosť zamestnávateľa jeho povinnosť nahradiť mzdu za ďalší čas primerane znížiť, prípadne náhradu mzdy zamestnancovi vôbec nepriznať; s tým rozdielom, že súd pri svojom rozhodovaní prihliadne najmä na to, či zamestnanec bol medzitým inde zamestnaný, akú prácu tam vykonával a aký zárobok dosiahol alebo z akého dôvodu sa do práce nezapojil. Citované zákonné ustanovenie obsahovalo aj „návod“ ako pristupovať k zníženiu, resp. nepriznaniu náhrady mzdy. Súd tak posudzovali, či sa zamestnanec zapojil alebo mohol zapojiť (a bez vážnych dôvodov sa nezapojil) do práce u iného zamestnávateľa za podmienok v zásade rovnocenných alebo dokonca výhodnejších, než by mal pri výkone práce podľa pracovnej zmluvy, keby zamestnávateľ plnil svoju povinnosť prideliť mu dohodnutú prácu. Účelom tejto úpravy, predpokladajúcej všeobecnú pracovnú povinnosť (povinnosť zapojiť sa do práce), bolo pôsobiť na zamestnanca, aby vyvíjal primerané úsilie - aspoň pri spore, ktorý trvá dlhšie - zapojiť sa dočasne do práce u iného zamestnávateľa.

14. V dôsledku systémových spoločensko-ekonomických zmien, ku ktorým došlo po roku 1989, je však potrebné nároky z neplatne skončeného pracovného pomeru posudzovať iným spôsobom. Najvyšší súd Slovenskej republiky k tomu v uznesení sp. zn. 6Cdo/157/2010 zo 14. septembra 2011 uviedol: „Ústava Slovenskej republiky prijatá súčinnosťou od 01.10.1992 v čl. 2 ods. 3 ustanovila, že každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá. Stanovila tak zásadu rešpektujúcu jednu zo základných hodnôt právneho štátu, a to hodnotu slobody konania. Zmyslom tejto zásady je, že právnou povinnosť možno uložiť iba zákonom alebo na základe zákona a v jeho medziach. Interpretácia vychádzajúca z predpokladu povinnosti zamestnanca, s ktorým bol neplatne skončený pracovný pomer, zapojiť sa do práce u iného zamestnávateľa, je v rozpore s uvedeným čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, pretože takáto povinnosť neexistuje. Z nejestvujúcej povinnosti preto nemožno vyvodzovať pre zamestnanca nepriaznivé dôsledky v podobe zníženia, prípadne nepriznania náhrady mzdy. Hodnotová zmena v právnom poriadku mala za následok zmenu významu normatívneho textu (právneho pravidla) obsiahnutého v ustanovení § 79 ods. 2 Zákonníka práce, ktoré treba vykladať tak, že súd môže na žiadosť zamestnávateľa náhradu mzdy za čas presahujúci deväť mesiacov primerane znížiť, prípadne vôbec nepriznať len výnimočne, a to v prípadoch, ak výkon práva na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru zaručeného ustanovením § 79 ods. 1 Zákonníka práce, by bol v rozpore s dobrými mravmi v zmysle čl. 2 Zákonníka

práce. Takýto výklad je podľa názoru dovolacieho súdu ústavne súladný nielen z dôvodu, že chráni hodnotu slobody (ako už bolo uvedené vyššie), ale aj z dôvodu, že rešpektuje zároveň najvšeobecnejšiu hodnotu právneho štátu, a to hodnotu spravodlivosti. Tejto hodnote zodpovedá poskytnutie ochrany proti bezpráviu a naplnenie všeobecných právnych zásad, podľa ktorých každý je povinný znášať dôsledky svojho protiprávneho konania a nikto nemôže mať prospech z vlastnej nepoctivosti. To zároveň znamená, že § 79 ods. 2 Zákonníka práce nemôže byť aplikovaný takým spôsobom, aby sa tým prakticky negovalo poskytnutie ochrany zamestnancovi vyplývajúcej z ods. 1 tohto ustanovenia a aby sa vyplatilo konať protiprávne.“

15. Zo záverov citovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR je teda zrejmé, že pre zníženie náhrady mzdy podľa § 79 ods. 2 ZP nie je významná okolnosť, či sa zamestnanec v období trvania nároku na náhradu mzdy zamestnal, alebo pracoval. Súčasne citované rozhodnutie dáva návod, kedy možno uvažovať o znížení náhrady mzdy alebo jej nepriznaní za obdobie presahujúce 12 mesiacov: „Ustanovenie § 79 ods. 2 Zákonníka práce treba vykladať tak, že súd môže na žiadosť zamestnávateľa náhradu mzdy za čas presahujúci deväť mesiacov primerane znížiť, prípadne vôbec nepriznať len výnimočne, a to v prípadoch, ak výkon práva na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru zaručeného ustanovením § 79 ods. 1 Zákonníka práce, by bol v rozpore s dobrými mravmi v zmysle čl. 2 Zákonníka práce.“ Súčasne Najvyšší súd SR v tam posudzovanej veci akceptoval, že dôvodom pre zníženie (nepriznanie) náhrady mzdy môže byť aj invalidita zamestnanca: „Ak súd prvej inštancie v spojení s odvolacím súdom žalobcovi priznali, za využitia svojho zákonom daného moderačného práva, náhradu mzdy zníženú o 60 % vzhľadom na priznaný invalidný dôchodok (zohľadňujúci pokles jeho schopnosti a možnosti pracovať práve o 60 %), postupovali v súlade so zákonnými ustanoveniami § 79 ods. 1 a 2 a v súlade s dobrými mravmi čl. 2 Zákonníka práce.“

16. Vychádzajúc z toho, že invalidita predstavuje pokles miery schopnosti vykonávať pracovnú činnosť, predstavuje uznanie invalidity u zamestnanca vo svojej podstate vyjadrenie toho, že v uznanom rozsahu zamestnanec nie je schopný pracovnú činnosť vykonávať. Náhradu mzdy pritom možno priznať len vtedy, ak zamestnanec je sám pripravený, ochotný a schopný vykonávať prácu (R 85/2004).

17. Súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí teda nezaložil nepriznanie náhrady mzdy v rozsahu prevyšujúcom 12 mesiacov správne na tom, že žalovaný sa v rozhodnom období nezamestnal a nepracoval. V tomto je potrebné sa s odvolaním žalobcu stotožniť. Súčasne však súd prvej inštancie prijal skutkový záver, že žalobca bol uznaný invalidným a miera poklesu jeho schopnosti vykonávať prácu bola stanovená na 70 %. Tento skutkový záver súdu prvej inštancie nebol spochybnený a odvolací súd je ním viazaný (§ 383 CSP). V súlade s citovanými závermi rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo 83/2021 zo dňa 30.11.2021 tak bolo dôvodné nepriznanie náhrady mzdy žalobcovi podľa § 79 ods. 2 ZP až do rozsahu 70 %. Nepriznanie náhrady mzdy za obdobie 24 mesiacov z 36 možných, teda v rozsahu 2/3 do uvedeného rozsahu 70 % spadá, a z tohto dôvodu bolo preto napadnuté rozhodnutie vo výroku o zamietnutí zvyšku žaloby vecne správne.

18. Vzhľadom na uvedené odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom zamietavom výroku potvrdil. To súčasne s výrokom o trovách konania pred súdom prvej inštancie, ktoré súd prvej inštancie priznal správne v plnom rozsahu žalobcovi, pretože bol v základe svojho nároku plne úspešný. Odvolací súd sa s odôvodnením výroku súdu prvej inštancie o trovách konania plne stotožňuje a odkazuje naň.

19. Žalobca podal odvolanie výslovne aj proti výroku I. napadnutého rozhodnutia, ktorým súd jeho žalobe čiastočne vyhovel. V tejto časti sa však jedná o rozhodnutie vydané v prospech žalobcu, a preto žalobca v tejto časti odvolanie podať nemôže. (Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. (§ 359 CSP)). Odvolanie žalobcu do výroku I., ktorým súd prvej inštancie žalobe čiastočne vyhovel bolo preto potrebné odmietnuť ako odvolanie podané neoprávnenou osobou (§ 386 písm. b) CSP).

20. Napokon odvolací súd zamietol návrh žalobcu na zmenu žaloby podaný súčasne s odvolaním, pretože na toto konanie, ako na konanie sporové, sa nevzťahuje žalobcom citované ust. § 64 Civilného mimosporového poriadku, ale ust. § 371 CSP, podľa ktorého žalobu v odvolacom konaní meniť nemožno.

21. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorých by v odvolacom konaní plne úspešnému žalovanému patril nárok na náhradu

trov konania. Žalovanému však v odvolacom konaní žiadne trovy nevnikli, preto ich náhradu odvolací súd žalovanému nepriznal.

22. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancie. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolania musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).